

Revidert mandat for utredning av mulige fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge

Det vises til mandat for Gassnovas arbeid med å kartlegge mulighetsområdet for fullskala CO₂-håndtering i Norge av 11. mai 2011. Det vises også til departementets brev til Gassnova 2. november 2013 om Gassnovas utredning av CO₂-håndtering på mulige prosjekter utover Mongstad.

I mandatet fra 11. mai 2011 er følgende hovedføringer lagt til grunn for arbeidet:

”Departementet ønsker at utredningen identifiserer og analyserer hvilke muligheter og utfordringer man står overfor ved etablering av en fullstendig CO₂-håndteringskjede for fullskala CO₂-håndtering. I den sammenheng er det viktig å vurdere økonomiske og tekniske sider samt ulike kommersielle modeller.”

Viktige forutsetninger for arbeidet med CO₂-håndtering i Norge er endret. I 2013 ble planleggingen av fullskalaprojektet på Mongstad avsluttet. Regjeringen besluttet at det skulle legges frem en ny strategi for arbeidet med CO₂-håndtering og at Gassnovas pågående anskaffelse av mulighetsstudier måtte stanses i påvente av dette arbeidet.

Strategien er presentert i Prop. 1 S (2014-2015) OED. Målene for regjeringens strategi for arbeidet med CO₂-håndtering legger grunnlaget for utredningen av mulige fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge;

”Det overordna samfunns målet for regjeringas arbeid med CO₂-handtering er «Å oppnå stabilisering i konsentrasjonen av drivhusgasser i atmosfæren på et nivå som vil forhindre farlig menneskeskapt påvirkning av klimasystemet.», jf. klimakonvensjonen. Resultatet som tiltaka skal utløse er formulert i følgjande effektmål: «Å gi et selvstendig og målbart bidrag til å utvikle og demonstrere teknologi for fangst og lagring av CO₂ med et spredningspotensial». Utvikling av ein teknologi for CO₂-handtering avheng av at mange land medverkar. For at måla skal nåast er det nødvendig med teknologiutvikling og reduksjon av kostnadene.

Dei overordna krava til tiltaka er at dei bør vere utløysande, gi læring og global kunnskapsspreiing og redusere barrierar. I tillegg bør nytten stå i eit rimeleg forhold til kostnaden og risikoen som staten tek. Vidare skal tiltaka vere moglege å gjennomføre og realistiske.”

I strategien heter det videre at:

”Regjeringa har ein ambisjon om å realisere minst eitt fullskala demonstrasjonsanlegg for CO₂-handtering innan 2020. Det er utfordrande å realisere fullskala demonstrasjonsanlegg i Noreg, blant anna fordi det er få store og eigna punktutslépp. Det vil bli arbeidd vidare med å kartleggje moglegheitene for fullskala demonstrasjon av CO₂-handtering i Noreg. (...) Regjeringa vil vurdere verkemiddel og gjennomføre studiar av moglege fangstprosjekt i Noreg og moglegheiter for transport og lagring til potensielle fangstprosjekt.”

Regjeringens nye strategi medfører et behov for et revidert mandat for arbeidet med fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge. Arbeidet skal gjennomføres som en idéstudie, i utgangspunktet definert etter Gassnovas prosjektgjennomføringsmodell, jfr. Vedlegg 2 i Gassnovas statusrapport oversendt departementet 20. desember 2012. Formålet med kartleggingsarbeidet er å klargjøre om det er grunnlag for å sette i gang et industrielt prosjektmodningsløp for et CO₂-håndteringsprosjekt. Det skal etableres gode evalueringsmetoder og kriterier for kartleggings- og analysearbeidet. Arbeidet skal deles opp i

ulike deler, der fangstdelen og arbeidet med transport og lagring gjennomføres hver for seg, jfr. Prop. 1 S (2014-2015) OED:

1. Gassnova skal gjennomføre studier av muligheter for CO₂-fangst i Norge. Arbeidet skal omfatte en idéstudie av potensielle fullskala fangstprosjekter i Norge. Målgruppen for arbeidet skal være eiere av eksisterende landbaserte utslippskilder med utslipp over 400 000 tonn CO₂ per år. Utvidelser ved eksisterende utslippskilder kan også vurderes. Arbeidet kan inkludere utslippskilder under 400 000 tonn CO₂ per år, men det forutsetter at et potensielt prosjekt kan sannsynliggjøre nytteverdi med hensyn til teknologiutvikling, global overføringsverdi og læring. Gassnova skal i arbeidet ha dialog med relevante markedsaktører og trekke på kompetanse fra andre myndighetsorganer, inkludert Miljødirektoratet, der det er relevant.
2. Gassnova og Gassco skal i samarbeid utføre studier av muligheter for transport og lagring av CO₂ fra potensielle fangstprosjekter i Norge. Oljedirektoratet skal involveres i arbeidet etter behov. Arbeidet skal omfatte en systematisering og vurdering av kunnskap om mulighetene for å etablere transport- og lagringsløsninger fra aktuelle punktutslipp i Norge. Tilgjengelige data skal benyttes i størst mulig grad.
 - a. CO₂-lager: Arbeidet med å modne CO₂-lager gjennomføres som en idéstudie. Arbeidet utføres av Gassnova i samarbeid med aktuell lageroperatør og i jevnlig dialog med Oljedirektoratet. Idéstudien skal omfatte eksisterende CO₂-lager på norsk kontinentalsokkel samt nedstengte felt eller felt i senfasen. Samordning av lagring med CO₂-fangstprosjekter i utlandet skal også vurderes. Aktuelle CO₂-lager på norsk kontinentalsokkel er allerede modnet til mulighetsstudienivå. Dersom det skulle vise seg å være behov for å studere nytt CO₂-lager på norsk kontinentalsokkel skal Oljedirektoratets CO₂-lagringsatlas legges til grunn.
 - b. Transport av CO₂: Muligheter for rør- og skipstransport skal utredes. Arbeidet gjennomføres til idéstudienivå. Gassco er ansvarlig for gjennomføring av transportdelen av idéstudiearbeidet. Gasscos arbeid vil sammenstilles med Gassnovas studier av fangst og lagring.

Arbeidet med fangst, transport og lagring av CO₂ skal koordineres av Gassnova. Departementet legger til grunn at arbeidet vil utføres etter prinsippene for industrielle prosjektløp. Gassnova er ansvarlig for at det etableres et felles overordnet arbeidsprogram og en felles tidsplan. Gassnova, Oljedirektoratet og Gasscos midler til arbeidet blir bevilget separat. Arbeidsprogrammet skal utarbeides i dialog med Gassco, Oljedirektoratet og eventuelt andre aktører. Gassnova er ansvarlig for at overordnede funksjonskrav for kjeden blir definert. Gassnova og Gassco har sammen ansvaret for å definere omforente grensesnitt mellom fangst-, transport- og lagringsdelen av kjeden. Der det nye CO₂-transportsystemet møter et eksisterende transport- eller lagringssystem har Gassco ansvaret for å definere grensesnitt. Gassnova vil være ansvarlig for gjennomgående konsistens i design og håndtering av endringer. Rammene for en eventuell dialog med lagringsprosjekter i utlandet skal avklares nærmere med departementet før denne igangsettes. Oljedirektoratets rolle vil være å bistå med fagkompetanse på norsk kontinentalsokkel, bidra til definering av prosjektene, bidra med relevante data og å være ressursforvaltningsmyndighet.

Arbeidene med fangst, transport og lagring av CO₂ må sees i sammenheng med departementets arbeid med vurdering og etablering av rammevilkår og vil danne grunnlag for beslutning om eventuell videreføring og igangsetting av mulighetsstudier. Arbeidene vil gjennomføres som parallelle aktiviteter så langt det er mulig og igangsettes høsten 2014. Arbeidsplan og budsjett for neste fase skal utarbeides innen 1. mars 2015. Idéstudiene skal ferdigstilles innen 1. mai 2015.